

**COMMISSIE TOEZICHT
ARRESTANTENZORG
MIDDEN-NEDERLAND**

JAARVERSLAG 2014

1 Algemeen

Taak en werkwijze

Dit is het tweede jaarverslag van de Commissie van Toezicht Arrestantenzorg Eenheid Midden-Nederland. Voor u ligt het verslag over geheel 2014.

De Commissie van Toezicht Arrestantenzorg heeft tot taak toezicht te houden op de huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van arrestanten in politiebureaus, bureaus van de Landelijke Eenheid politiediensten in het gebied van de Eenheid, zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland, mobiele ophoudplaatsen en tijdelijke ophoudplaatsen bij evenementen en op de naleving van de voorschriften die op de arrestantenzorg betrekking hebben. De commissie geeft aan de korpschef gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen over aangelegenheden betreffende objecten waar personen door de politie worden ingesloten.

Het gebied van de Eenheid Midden-Nederland kent de volgende plaatsen waar mensen, die van hun vrijheid zijn beroofd, kunnen verblijven.

In district Noord bevinden zich de bureaus in Emmeloord, Urk, Lelystad en Dronten en in district Zuid de bureaus in Zeewolde, en Almere. In het districts bureau aan de Baljuwstraat te Almere Stad zijn 24 cellen beschikbaar (inclusief drie zogenoemde dronkemanscellen), en in bureau De Doelen te Lelystad zijn 18 cellen (inclusief vier dronkemanscellen). In Almere-Haven is één ophoudkamer. Verder zijn er, ook op de kleinere bureaus, kamers voor verhoor aanwezig, evenals ophoudkamers (cellen zonder nachtvoorziening).

In Gooi en Vechtstreek is één cellencomplex in Hilversum. In de loop van het verslagjaar is het cellencomplex in Hilversum gesloten. De arrestanten in het district Gooi en Vechtstreek worden overgebracht naar de PCC in Houten. In Huizen, Naarden, Loosdrecht en Weesp zijn in de bureaus ophoudkamers aanwezig. In de provincie Utrecht bevindt zich een cellencomplex in Houten. De politieposten in Mijdrecht, Maarssen, De Meern, Nieuwegein, Utrecht, Veenendaal, Woerden, Doorn, Amersfoort, Zeist en Baarn hebben meerdere ophoudkamers. Het hoofdbureau aan de Kroonstraat heeft 20 ophoudkamers. Er zijn 8 ophoudkamers met cameratoezicht. Daarvan zijn 4 ophoudkamers voorzien van toilet. Er zijn verder 2 groepsophoudkamers. Ten slotte bevinden zich ophoudkamers in de zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland: Lelystad en Utrecht. Inmiddels is gebleken, dat bij een inspectie van de faciliteit in Amersfoort, dat geen ingeslotenen worden berecht in deze zittingsplaats. Datzelfde geldt ook voor Almere. De commissie zal in het vervolg geen inspectie bezoeken meer brengen aan deze zittingsplaatsen.

Het behoort tevens tot de taak van de Commissie om aanwezige transportmiddelen te controleren. Het is onduidelijk aan welke normen voertuigen waarin arrestanten worden vervoerd moeten voldoen boven de gebruikelijke veiligheidseisen, die de wetgever in zijn algemeenheid aan voertuigen stelt. Het Landelijk Centrum van de Commissies van Toezicht Arrestantenzorg doet daar een onderzoek naar.

De leden van de commissie bezoeken onaangekondigd op wisselende dagen en wisselende tijdstippen politiebureaus en cellencomplexen. Zij hebben altijd onverwijld toegang. Zij mogen vrij spreken met de politiemensen, de arrestantenverzorgers en degenen die van hun vrijheid beroofd zijn of anderszins in verband met de hulpverleningstaak van de politie ingesloten zijn. Na afloop van de gesprekken met arrestanten nemen de commissieleden de bevindingen van hun bezoek direct door met de dienstdoende wachtcommandant en/of de arrestantenverzorging.

In de verslagperiode legden de leden van de commissie, in tweetallen, 37 bezoeken aan cellencomplexen, ophoudkamers en zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland af:

- Achtentwintig bezoeken aan ophoudkamers. Alle bureaus werden eenmaal bezocht. De bureaus in Almere-Haven, Amersfoort, Baarn, Dronten, Emmeloord, Naarden, Veenendaal, Weesp en Zeist werden tweemaal bezocht.
- Eén bezoek aan 3 cellencomplexen. Het cellencomplex in Lelystad is tweemaal bezocht.
- Eén bezoek aan de ophoudkamers van de zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland in Utrecht, Lelystad en Amersfoort.
- Evenement Lowlands in Biddinghuizen.
- Onderzoek van een ruimte, waaruit een arrestant is ontsnapt, die niet op de lijst van cellen en ophoudkamers staat.

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

De commissie kwam drie maal in vergadering bijeen.

Samenstelling

Voorzitter	de heer R. van Benthem RA
Vice-voorzitter	de heer mr H.A. Mreijen
Leden	mevrouw M.T. Fraenk mevrouw S. Riane mevrouw mr L.F. Withaar-Weijns de heer mr H.F. van Dort de heer M.C. Heemskerk de heer mr B.W. Hopperus Buma de heer C.J.A. van Velthoven de heer dr. ir. F.H.M. van de Ven

De Commissie van Toezicht Arrestantenzorg wordt ondersteund door de
Secretaris de heer mr P.C.J. Cassé

1 Ophoudkamers

Registratie

De commissie controleert of de ingeslotenen in ophoudkamers op een goede manier worden geregistreerd bij insluiting en bij het verlaten van de ophoudkamer. De registratie van de ingeslotenen vindt plaats in het BVH. De commissie heeft geen toegang tot het systeem en kan zich geen oordeel vormen over de kwaliteit van de registratie.

Huisvesting

De ophoudkamers zijn bedoeld voor gebruik in de eerste zes uur van het contact van de politie met de burger. Er wordt geen nachtverblijf gehouden. De voorzieningen en de maatregelen behoren afgestemd te zijn op dit gebruik. Over het algemeen worden de ophoudkamers behoorlijk schoongehouden. In enkele bureaus zijn ook dronkemanscellen. De commissie heeft in een enkel geval een minder goede situatie aangetroffen. De ophoudkamers in Dronten waren in juni bij het eerste bezoek van het jaar niet schoon en het geheel bood een haveloze aanblik. Een opknapbeurt, waarbij de verfkwest moet worden gehanteerd, is noodzakelijk. Dit wordt al vele jaren gerapporteerd, maar tot op heden is met de aanbevelingen niets gebeurd. Bij het tweede bezoek in december van het verslagjaar was er schoongemaakt. Dat was op zich al een groot verschil met voorgaande jaren. De commissie overweegt het volgend jaar als de ophoudkamers niet zijn opgeknapt en een verbbeurt hebben gehad, te adviseren de ophoudkamers in dit bureau te sluiten.

De properheid van de voorziening in Maarssen was bij het eerste bezoek voldoende. Er bestaat onduidelijkheid over de voorzieningen in Huizen, Loosdrecht, Naarden, Almere-Haven en Weesp. Dat constateerde de commissie al in 2013. Het personeel meldt, dat de ophoudkamers niet meer voor deze functie worden benut. In de praktijk blijkt dat ook, enkele ruimten worden gebruikt voor opslag evenals benut als bezemhok. Echter deze voorzieningen staan op de lijst van te controleren objecten. De commissie adviseert deze ophoudkamers te sluiten en niet meer te gebruiken voor het tijdelijk insluiten van arrestanten. Zij moeten ook van de lijst te controleren objecten worden geschrapt. Dit geldt voor de ophoudkamers van Huizen en Loosdrecht. In Emmeloord is een arrestantenvoertuig gecontroleerd. De wagen is voorzien van camera's en was redelijk schoon. Met in achtneming van het bovenstaande is het oordeel van de commissie over de huisvesting van de ophoudkamers in de andere bureaus een voldoende.

Veiligheid van arrestanten

De commissie treft geen grote leemten aan in de voorzieningen voor de arrestanten met het oog op een veilig verblijf van de ingeslotenen. Enkele voorzieningen, zoals oogdouches zijn niet in de nabijheid van de ophoudkamers. Er worden ook BHV oefeningen gehouden, volgens het personeel, maar een registratie van de oefeningen en de bevindingen zijn niet terug te vinden. De commissie moet aannemen dat BHV oefeningen worden gehouden. In Amersfoort zijn de ophoudkamers op de vierde verdieping. Dat blijkt in de praktijk onhandig. In de loop van 2015 worden de ophoudkamers naar de begane grond verplaatst. De normale vluchtwegen in het gebouw staan ook ten dienste van de ingeslotenen. Dat vereist van het aanwezige personeel het attent zijn op de aanwezigheid van ingeslotenen in de ophoudkamers in geval van een calamiteit. Het oordeel van de commissie is een voldoende.

Veiligheid arrestantenverzorgers

Het is de commissieleden in het verslagjaar, net als in 2013, niet duidelijk geworden of het aanwezige personeel voldoende scholing heeft om arrestanten te verzorgen. De commissie kan ook niet controleren of dit onderwerp regelmatig wordt besproken in het werkoverleg. Wel constateert de commissie, dat vooral in het Utrechtse discussie is over nut en noodzaak van het opbergen van het wapen in een kluisje alvorens het gesprek met de arrestant wordt aangegaan. Wapenkluisjes ontbreken of worden niet gebruikt. De commissie heeft in het verleden de politie geadviseerd een eenduidig beleid te gaan voeren op de aanwezigheid en het gebruik van wapenkluisjes. Inmiddels is het de commissie duidelijk geworden, dat het beleid van de politie op dit punt is dat het de medewerkers vrij is om wel of niet een wapen te dragen in een ophoudkamer. Een medewerker moet

zelf inschatten wat zijn risico is. Dit beleid is ingegeven door de omstandigheid, dat in de verschillende gebouwen het niet mogelijk is op een eenduidige wijze voorzieningen aan te brengen. Daarvoor is de situatie in de verschillende politieburelen te verschillend. Vanwege het onbekend zijn van de commissie met de bovengenoemde personele aspecten van de verzorging van arrestanten geeft de commissie over dit onderwerp geen oordeel. Over de aanwezigheid en het gebruik van wapenkluisjes zal de commissie in de toekomst geen oordeel meer geven, omdat het beleid door de politie wordt gevoerd, dat de medewerker zelf mag bepalen of hij in een ophoudkamer een wapen draagt.

Bejegening

De commissie constateert, dat bij de binnenkomst aandacht wordt gegeven aan het medicijngebruik van de in te sluiten burger. Als een arrestant, direct medische hulp nodig heeft of nodig heeft tijdens het verblijf in de ophoudkamer, wordt een GGD arts ingeschakeld. De verstrekking van voedsel is regelmatig voorzien door de aanwezigheid van diepvries boterhammen. Arrestanten worden als zij langer beschikbaar moeten zijn voor de politie uiterlijk aan het einde van de middag overgebracht naar een cellencomplex. De commissie is bij de bezoeken een minderjarige, een meerderjarige en een vrouw met een psychische problematiek tegen gekomen. De commissie was toevalligerwijs aanwezig toen deze vrouw medicatie door middel van een injectie kreeg toegediend. De commissie was onder de indruk van de professionaliteit van het personeel in dit geval. Tijdens het bezoek van de commissie aan de ophoudkamers in Amersfoort kon door de commissie een intakeprocedure worden gevolgd. Ook kwam de crisisdienst langs voor een ingeslotene. De aanwezige politimedewerkers konden niet vertellen wat de reden was dat de betrokkene was ingesloten.

Wel steekt voortdurend het probleem op, dat ingeslotenen niet de huisregels krijgen in het Nederlands of in hun taal. Ook komt de commissie nog steeds verouderde huisregels tegen. Daarbij valt op, dat het dienstdoende personeel regelmatig geen idee heeft, dat ze verplicht zijn de juiste huisregels te verstrekken. Waardoor de verouderde huisregels regelmatig opduiken is de commissie niet duidelijk geworden. De bejegening beoordeelt de commissie als voldoende met uitzondering van de verstrekking van de huisregels, daar oordeelt de commissie met een onvoldoende over.

De bevindingen van arrestanten

De commissie heeft tweemaal contact met een ingeslotene gehad. De minderjarige man was correct verzorgd. Zijn ouders waren ingelicht en de verzorging was in orde. De meerderjarige man was minder te spreken over zijn verblijf in de ophoudkamer van Urk en later in het cellencomplex in Lelystad. Hij was gewond geraakt aan zijn arm bij een val tijdens zijn vlucht. Hij heeft meerdere malen verzocht de wond te verbinden. Aan dat verzoek is geen gevolg gegeven. Hij kreeg te weinig eten, hij moest overal om vragen en hij had het koud gehad. Ook in dit gesprek bleek, dat de huisregels niet zijn uitgereikt.

2 Politiecellencomplexen

Registratie

De commissie controleert of de ingeslotenen op een goede manier worden geregistreerd bij insluiting in het cellencomplex en bij het verlaten van het cellencomplex. Steeds trof de commissie een bijgehouden administratie aan. Het oordeel van de commissie is goed.

Huisvesting

In tegenstelling tot de ophoudkamers zijn de politiecellen bedoeld voor een langer verblijf ten behoeve van het onderzoek door de politie. De voorzieningen en de maatregelen zijn afgestemd op dit gebruik. Over het algemeen is de commissie zeer te spreken over de kwaliteit van de voorzieningen in de politiecellencomplexen. Er zijn geen aanmerkingen over de properheid van de cellen, de gangen en de overige functionele ruimten. Het cellencomplex in Hilversum heeft in 2013 een renovatie ondergaan. Dat is ten goede gekomen aan een betere verlichting op de gangen, toepassen van extra veiligheidsvoorzieningen, vernieuwen van de doucheruimten, de plaatsing van een functionele balie en het camera toezicht op de inname van goederen van ingeslotenen. In de loop van 2014 is het complex gesloten en worden arrestanten overgebracht naar Houten. In het complex De Doelen in Lelystad rook het in 2013 in de doucheruimten muff. Dat is een gebrek, dat al meerdere jaren is geconstateerd. Bij het eerste bezoek is dat niet geconstateerd. Bij het tweede bezoek stonk het wederom. Nog steeds waren net zoals in 2013 tafels nogal bekrast. In het complex in Almere werd geconstateerd dat er weinig aandacht was voor legionella preventie maatregelen.

Met in achtneming van het bovenstaande is het oordeel van de commissie over de huisvesting in de politiecellen in de vier complexen goed.

Het complex in Hilversum heeft een eigen transportmiddel, waarover geen opmerkingen zijn gemaakt. In het complex in Houten werd een voertuig geïnspecteerd, dat weliswaar visueel schoon was, maar verder stonk naar de urine. Er was een spuitbus aanwezig voor het reinigen van de huid en de ogen waarvan de houdbaarheidsdatum in 2010 was verlopen.

Veiligheid van arrestanten

De commissie is van oordeel dat het met de veiligheid van arrestanten in politiecellencomplexen goed is gesteld. Behalve in Lelystad waren in de andere complexen bedrijfsnoodplannen aanwezig. Ook waren in de laatste complexen BHV oefeningen recent gehouden. In Lelystad was geen recente BHV oefening gehouden. Het evaluatierapport van de BHV oefeningen was alleen aanwezig in het complex te Houten. De commissie adviseert rapporten van oefeningen direct na het verloop van de oefening ter beschikking te stellen van de commissie. In Houten is een "zachte" cel opnieuw ingericht. In deze gecapitonneerde cel wordt voorkomen dat arrestanten zichzelf verwonden.

Op 6 mei van het verslagjaar is een burger, die onder de zorg van DV&O verplaatst werd van de Rechtbank Lelystad naar de PI in Almere en tijdelijk was ondergebracht in het gebouw De Doelen uit het raam gesprongen, waarbij hij zich ernstig verwondde. De burger was ondergebracht in een recreatieruimte, buiten het politie cellencomplex, dat werd gebruikt voor gesprekken met advocaten, ouders en bezoekers. De commissie heeft op verzoek van de politie de ruimte geïnspecteerd of deze bruikbaar was om burgers in op te sluiten. De commissie heeft geconcludeerd, dat de ruimte volstrekt ontoereikend was voor het insluiten van arrestanten. De ruimte is inmiddels buiten gebruik gesteld voor het onderbrengen van arrestanten.

Veiligheid arrestantenverzorgers

De commissie constateert, dat er goed opgeleid en zeer gemotiveerd personeel aanwezig is in de cellencomplexen. De opvang en verblijf van arrestanten wordt zeer professioneel aangepakt. De verzorgers lopen zonder wapen in het cellencomplex. De combinatie van de goede huisvesting en het zeer gemotiveerde, professionele personeel leidt tot een hoge standaard in de verzorging van arrestanten.

Bejegening

De commissie constateert, dat bij de binnenkomst aandacht wordt gegeven aan het medicijngebruik van de in te sluiten burger. In Houten is een apothekersassistent gedurende zeven dagen per week tussen 09.00 uur en 18.00 uur aanwezig in het complex. Als een arrestant direct medische hulp nodig heeft of nodig heeft tijdens het verblijf in het cellencomplex in Almere en Lelystad wordt een GGD arts ingeschakeld. In Houten wordt daarvoor een F.M.M.U. arts opgeroepen. De verstrekking van voedsel leidt niet tot klachten. Individuele wensen worden binnen het redelijke gehonoreerd. De commissie is bij de bezoeken geen minderjarigen, alcoholgebruikers, drugsverslaafden of arrestanten met een psychische problematiek tegen gekomen. Wel werd een vrouw in de cel in Almere aangetroffen, die daar in gijzeling zat. In de cellencomplexen zijn de meest recente huisregels in het Nederlands aanwezig. De huisregels in vreemde talen moeten worden uitgedeeld aan de arrestanten bij binnenkomst. Dat gebeurt echter niet altijd. De commissie beveelt aan, dat gecontroleerd wordt of de arrestanten de huisregels ook begrijpen. Het komt regelmatig voor, dat de arrestant analfabeet is. De bejegening beoordeelt de commissie als goed.

De bevindingen van arrestanten

De commissie heeft met tien ingeslotenen contact gehad. Daar waren geen minderjarigen onder. Zij hadden geen klachten over de voorzieningen en de verzorging. Wel klaagde één arrestant dat hij liever twee sigaretten kreeg dan één tijdens de rookpauze.

3 Zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland.

Registratie

De commissie heeft niet geconstateerd dat ingeslotenen op een goede manier worden geregistreerd bij insluiting in het cellencomplex en bij het verlaten van het cellencomplex. De commissie onthoudt zich van een oordeel.

Huisvesting

De ophoudkamers in de zittingsplaatsen zijn bedoeld voor gebruik vlak voor en eventueel na de zitting van de Rechtbank. Het is voor de tweede keer dat de zittingsplaatsen in Lelystad en in Utrecht zijn bezocht door de commissie. De politie verzorgt het toezicht en de verzorging van de arrestanten, die zich in de ophoudkamers bevinden. In Lelystad en Utrecht vindt een vergelijkbaar regiem plaats als in de ophoudkamers van de politiebureaus. In Almere en Amersfoort zijn geen ophoudkamers, omdat daar geen ingeslotenen voor de rechter moeten verschijnen. Wel is er een kamer in de zittingsplaats Almere waar minderjarigen worden opgevangen. Deze ruimte wordt ook gebruikt voor volwassenen, die weer tot rust moeten komen. Als het tijdens de zitting uit de hand loopt, dan is assistentie van de Baljuwstraat binnen zes minuten aanwezig. Het is nog niet voor gekomen, dat op deze voorziening een beroep moest worden gedaan. De commissie constateert, dat in de zittingsplaats Almere geen ophoudkamers zijn en dat in Almere geen zaken worden behandeld, waar arrestanten worden berecht. In het vervolg zullen de zittingsplaatsen in Almere en Amersfoort niet meer gecontroleerd worden tot nader orde. De ophoudkamers van de zittingplaats in Utrecht en Lelystad worden behoorlijk schoongehouden. Er werd geen rommel in de ophoudruimten en in de gangen geconstateerd. In Lelystad wordt bij lange zittingsdagen gebruik gemaakt van de voedselvoorziening van de politie. In zijn algemeenheid maken de ophoudkamers in de zittingsplaatsen Lelystad en Utrecht van de Rechtbank een keurige indruk. De verzorging en de bejegening is redelijk standaard, maar als de verblijfsduur kort is, dan is het adequaat. De cellen zijn minder geschikt bij een lange zittingsdag. Het kan dus gebeuren dat een ingeslotene van 's ochtends vroeg tot ver in de middag in een cel moet verblijven. Het gehele oordeel over deze voorziening is voldoende.

Veiligheid van arrestanten

De commissie was blij verrast dat op 20 februari 2014 een BVH oefening is gehouden in de zittingsplaats Utrecht op basis van een bedrijfsnoodplan. Er was ook een evaluatierapport van de oefening aanwezig. In de zittingsplaats Lelystad ontbreekt een bedrijfsnoodplan. Er is wel recent een BVH oefening gehouden, maar het was onbekend, wanneer deze was gehouden. Ook was een evaluatierapport niet aanwezig. Het zou zich ergens in de het gebouw van de Rechtbank bevinden. Deze bevindingen van de commissie waren een duidelijke verbetering ten opzichte van de constatering in 2013. Toen waren deze veiligheidsvoorzieningen nog niet getroffen. Deze zaken lijken in Lelystad ook gerealiseerd. De commissie kon ze zelf niet constateren. De commissie adviseert rapporten van oefeningen direct na het verloop van de oefening ter beschikking te stellen van de commissie. In Utrecht en Lelystad zijn brandmelders aangebracht.

Veiligheid arrestantenverzorgers

De commissie heeft zich geen oordeel kunnen vormen over de veiligheid van het personeel.

Bejegening

De commissie heeft zich geen oordeel kunnen vormen over de bejegening van de ingeslotenen door het personeel.

De bevindingen van arrestanten

De commissie heeft geen contact gehad met ingeslotenen. Daardoor heeft de commissie zich geen oordeel kunnen vormen over de bevindingen van arrestanten.

Conclusies

- De commissie is in zijn algemeenheid tevreden over de arrestantenzorg in Midden-Nederland. De arrestantenzorg vooral in de politiecellencomplexen is van een hoog niveau en professioneel georganiseerd.
- De arrestantenverzorgers in de politiecellencomplexen zijn gemotiveerd, vriendelijk en bekwaam.
- De commissie zal de politie geen advies meer geven over het gebruik van wapenkluisjes in ophoudkamers nu de leiding de medewerkers de keuze heeft gelaten wel of geen wapen te dragen in ophoudkamers.
- De commissie adviseert, dat alleen nog de nieuwste huisregels in de ophoudkamers en cellencomplexen en in de juiste taal worden uitgereikt en dat het dienstdoende personeel op de hoogte is van de verplichting de huisregels aan arrestanten uit te reiken. De commissie zal daar bij de controles in 2015 extra letten.
- De commissie beveelt aan, dat gecontroleerd wordt of de arrestanten de huisregels ook begrijpen.
- De commissie adviseert rapporten van brand- en ontruimingsoefeningen direct na het verloop van de oefening ter beschikking te stellen van de commissie.
- De ophoudkamers in de zittingplaats Lelystad zijn voor een kort verblijf geschikt voor het doel. Bij een lang verblijf zijn ze minder geschikt.
- De commissie adviseert de ophoudkamers in Loosdrecht, Naarden, Weesp, Huizen en Almere-Haven te sluiten en te schrappen van de lijst te controleren objecten.
- Als de situatie niet verbetert, zal de commissie het volgend verslagjaar adviseren de ophoudkamers in Dronten te sluiten.